

- [Архів](#)
- [Головна](#)
- [Редакційна політика](#)
- [Розміщення реклами](#)
- [Хто ми. Контакти](#)
- [Підтримати “Новинарню”](#)
- [Звіти про пожертви](#)

•
•
•

НОВИНАРНЯ

НОВИНИ УКРАЇНИ ЩО ВОЮЄ

- [Головна](#)
- [Україна](#)
  - [Політика](#)
  - [Межа закону](#)
  - [Економіка](#)
  - [Соціалка](#)
  - [Спорт](#)
- [ВІЙНА](#)
- [Військо](#)
- [В окупації](#)
  - [ДНР/ЛНР](#)
  - [Крим](#)
- [Світ](#)
  - [Європа](#)
  - [Америка](#)
  - [Росія](#)
  - [Гарячі точки](#)
  - [Подорожі](#)
- [Соцмережі](#)
- [Публікації](#)
  - [Longріди](#)
- [Колонки](#)
- [EASTORIA](#)
- [Життя](#)
  - [Читальня](#)
  - [АнтиFAKE](#)
  - [Знаменитості](#)
  - [Культура](#)
  - [Будьте здорові](#)
  - [COVID-19](#)
- [Архів](#)

[Home](#) > [Long-ріди](#) > “Росіяни питали, що означає “Нава” – я відповіла, що для них нічого хорошого”. Валерія Суботіна – про полон, “Азовсталь”, рідний Маріуполь, вбитого чоловіка і перемогу

“Росіяни питали, що означає “Нава” – я відповіла, що для них нічого хорошого”. Валерія Суботіна – про полон, “Азовсталь”, рідний Маріуполь, вбитого чоловіка і перемогу

18/05/2023 10:00

Валерія Суботіна "Нава" під час інтерв'ю "Новинарні". Фото: Настя Федченко

автор: [Анастасія Федченко](#)

фото авторки та з архіву Валерії Суботіної

Худа, виснажена, із сухою, наче пергамент, шкірою рук і незламна. Такою вийшла з російського полону **Валерія Суботіна (Карпиленко)**. Та сама **“Нава”**, яка побралася на оточений “Азовсталі” зі своїм Андрієм за два дні до його загибелі 7 травня 2022-го. У полоні Нава пробула 11 місяців, аж доки була звільнена за [обміном](#) 11 квітня 2023-го.

В інтерв'ю [“Новинарні”](#) Валерія розповіла про свою війну, про Маріуполь, якого більше немає, про найбільшу свою втрату, про полон, про повернення додому, про спробу звикнути до повітряних тривог у Києві і про весну, якою дихає на повну.

“Росіяни замість Києва фактично описували нам Маріуполь”

– Яюсь ми пішли в місто з сусідкою по палаті. Треба було зайти в банк. А він не працює! Виявляється, була тривога. Нам працівник говорить: “А вам не приходило сповіщення на телефон?”. Яке сповіщення? На який телефон? Ми ще до цього не звикли, – посміхається Валерія Суботіна під час інтерв'ю у воєнному, однак далекому від фронту Києві. І про те, як намагається призвичаїтися до міста. – А на День прикордонника пішли з Вітою (*носестра і сусідка по палаті – “Н”*) купити торт і шампанське татові й мамі (*батьки Андрія Суботіна – “Н”*). А алкоголь із 11-ї ранку тільки. Питаємо, чому. Охоронець: “Як ви можете не знати?” – “А ми не місцеві!” – регоче жінка. – Як людині пояснити, що ти реально не знаєш?

– Раз ти вже почала з таких новин, розкажи, що тебе найбільше вразило після 11 місяців інформаційного вакууму в полоні?

Валерія Суботіна “Нава” під час інтерв’ю “[Новинарці](#)”. Фото: Настя Федченко

– Я була приємно здивована, що в Києві все відносно в порядку. Нам розповідали, що все дуже погано, немає світла, люди взимку помирали від голоду й холоду, супермаркети розграбовували. Росіяни замість Києва фактично описували нам Маріуполь. Ми розуміли, що їхні розповіді – не зовсім правда. Але коли слухаш таке майже протягом року, звісно, переживаш.

Батьки Андрія – кияни, я знала, що вони, швидше за все, лишаються тут. Хвилувалася і за них, і за друзів, за простих людей. Думала: якщо таке в Києві, що взагалі тоді з Україною?

Потім ми їхали Києвом, була ніч, мене трохи лякали порожні вулиці. Однак виходиш на вулицю вдень – і бачиш, скільки людей прогулюються, спокійно живуть. Потім читаєш в інтернеті, скільки людей допомагають армії, скільки продовжують боротися, жити війною, – це приємно вражає.

Валерія Суботіна. Фото з ФБ

Неприємно, що для когось війна закінчилася, є і такий відсоток. Я сподіваюся, їх мало. Адже у війні беруть участь не тільки військові. Має бути надійний тил.

Великою новиною для нас стало звільнення Херсона, про яке ми в полоні знали хіба з пліток і підслуханих розмов тюремників.

Мене вразило, як українські війська повертають території. Вражає і радує, як наші б'ються у неймовірно складних умовах, як Бахмут чи Вугледар. Радує, що нас підтримують інші країни. Адже в полоні нам постійно розповідали, нібито світ відвернувся від України.

Валерія Суботіна “Нава” під час інтерв’ю “[Новинарні](#)“. Фото: Настя Федченко

До вересня були на Оленівці (колонія на окупованій території Донецької області, де масово утримують українських полонених і заручників – “Н”), деякі дівчата рахували дні і проговорювали, яке число, скільки ми вже в полоні, щоб мати хоч якусь точку опори. Там було трохи більше інформації. Грало радіо окупантів, та хоч якісь відомості могли звідти дізнатися. Іноді про щось між собою говорили конвоїри, ми слухали. У Таганрозі, коли викликали на допити, теж говорили, здебільшого щоб залякати чи зламати.

Читайте також:

[Рижуча повернулася з полону.](#)
[Бойовий медик-морпіх Анна Олсен – про свою війну в Маріуполі, тюрму в Росії і звільнення](#)

Лікнеп для тюремників

Колишні військовополонені не можуть багато розповідати, як були російськими бранцями та як їх кували, адже інформація може зашкодити тим, хто досі в застінках – росіяни все моніторять.

Валерія говорить: її на допитах розпитували не тільки про війну. Хотіли дізнатися більше про ДПСУ, “Азов”, часом – утвердитися у “світоглядних” уявленнях про “українацистів”.

Валерія Карпиленко “Нава” на “Азовсталі”, весна 2022. Фото: Дмитро Козацький “Орест”

– Як це виглядало?

– Їх, наприклад, цікавило, чим відрізняються москалі від росіян. Думали, слово “москаль” вигадав “Азов”. Я їм цитувала Шевченка: “Кохайтесь, чорнобриві, та не з москалями”, Маяковського: “Товарищ москаль, на Україну зуби не скаль”. Вони казали, що Маяковський не міг такого написати. Я відповідала, що книга Маяковського є в нашій камері, можу дати почитати.

Коли випитували, чим відрізняються росіяни від москалів, я сказала, що росіяни воюють за Україну, і я їх за це поважаю. Їм відповідь не дуже сподобалась, – посміхається Валерія.

– Там вимагали поводитись як в’язень, я ж поводитись як військовополонена.

Вони не розуміли, що якщо ми за ґратами, це не означає, що повинні говорити те, що вони хочуть почути.

Валерія Карпиленко й Андрій Суботін на “Балу героїв”

Карпиленко працювала в пресслужбах полку НГУ “Азов” (у 2015-2016 роках) та Донецького прикордонного загону (2017-2020). З Андрієм познайомилася на службі. Він прийшов до них у прикордонний загін на початку 2019-го в юридичний відділ. Пресофіцерка сиділа з юристами в одному кабінеті.

– Я на службі – “нормальний пацан”, могла підвищити голос чи матюкнутися, – посміхається Нава. – А потім був День вишиванки, я прийшла на роботу у вишиванці і вінку. Він пригадував, що танцювала і йому сподобалась. І він мені одразу сподобався – інтелігентний, вихований, із гарною бородою, мав позивний “Борода”. Ми списувалися, зідзвонювалися, спілкувалися, гуляли, ходили на побачення. А з 6 червня, з Дня журналіста, почали жити разом.

Валерія Карпиленко й Андрій Суботін

Ми недавно говорили з мамою Андрія, що за три роки багато з ним устигли. Ми, в принципі, все одне одному сказали. Ми постійно зізнавались одне одному в коханні. У нас були теплі стосунки, а сварки незначні. Ми багато мандрували Україною, Донеччиною. У нас були дуже насичені ці три роки. Ми не відмовляли собі в радощах. Люди, може, і за все життя не бачать того, що ми за три роки.

Іноді думаю: мало часу було. Але скільки достатньо? Якби ми встигли народити дітей, прожити разом років 20, а потім би я його втратила, хіба б не так боляче було? Не знаю. Звісно, хотілось би більше часу.

Валерія Карпиленко й Андрій Суботін

Валерія – меланхолійна, Андрій – товариський, веселий, легкий на підйом.

– Однією з моїх мрій було покататися на конях, – розповідає Нава. – Але я боюсь висоти, коли сідаю верхи, в мене запаморочення. Під Маріуполем було місце, де проводили іпотерапію. Андрій туди зателефонував: “Мені потрібен кінь для дівчинки, невисокий”. Коли ми приїхали, мені дали справді маленького коня, але працівники потім казали: думали, що тварину шукають для дитини. Так само він купував і бандуру мою, яка залишилася в Маріуполі. Продавець теж думав, що невеликий інструмент шукали для дитини. Знайшов мені інструкторку з водіння, під час заняття сидів на задньому сидінні. Інструкторка потім сказала: “Я вперше бачу, щоб чоловік поїхав разом, перевірів, чи гарний фахівець”.

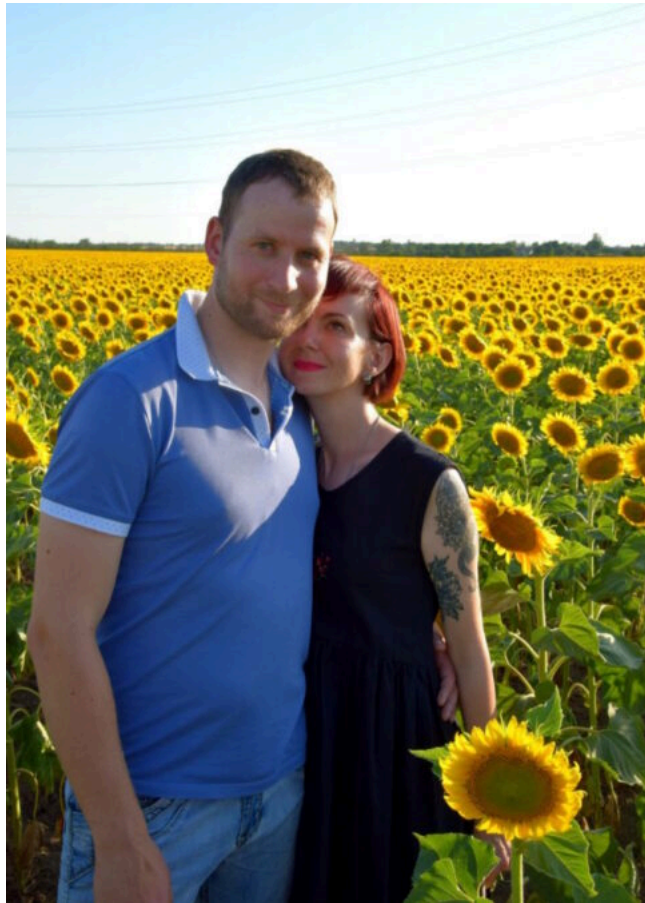
Валерія Карпиленко й Андрій Суботін

Андрій любив і вмів робити сюрпризи. Якось у них із Валерією не збіглася відпустка, і чоловік сам поїхав до батьків у Київ на кілька тижнів.

– Дзвонить і каже: “А подивись, чи лишилось у коморі варення, яке мама передавала”. Відчиняю комірчину, а там він із трояндами сидить. Питаю, чому приїхав із відпустки. “Я скучив! Пару днів побуду і поїду”. Ну як це? – зітхає Лера. – І такі історії розповідати і розповідати!

Вудки мені обирав, я все вередувала, що дід не такими рибалив. Він знайшов такі, як були в мого діда. І зрештою я вудила тією, яку він купив найпершу, не “дідовою”, бо перша була зручніша. Надвечір у рибальському будиночку було холодно, і він обклав мені ноги пляшками з теплою водою. Так бабуся робила в дитинстві. А він цього не знав... Просто мільйон історій!

*Валерія Карпиленко й Андрій Суботін
– фотогалерея (гортайте):*

І ця його вічна веселість. І вміння бути добрим до всіх. Треба когось підвезти – підвезе, треба купити – купить. Отака людина. І думаєш: чому ті п...раси живуть, а мого Андрія нема...

Читайте також:

[Чи є війна після полону? Розповідь мехвола з Донбасу, який втратив Щастя й ногу, але не віру в Україну](#)

Обручки з фольги

Батько Андрія [Валерій Суботін](#) – генерал, колишній директор департаменту Державної прикордонної служби, учасник бойових дій на Донбасі. Але Андрій постійно казав Валерії: “Я хочу бути сином генерала, а не генеральським синком”. Тож мало хто знав, що Суботін – із начальницької родини. Юрист, який мав займатися суто паперовою роботою, Андрій використовував кожную нагоду поїхати на лінію розмежування, на КПВВ. І коли почалась повномасштабна агресія, ніби був створений для війни. Хоча й не мав вміти те, що вмів, говорить Валерія.

Валерія Карпиленко й Андрій Суботін на “Азовсталі”, весна 2022

Чоловік дуже хотів, щоб кохана виїхала з Маріуполя. Лера тоді вже працювала в Державній службі з надзвичайних ситуацій, але на цивільній посаді: у 2020-му звільнилася з ДПСУ через стан здоров'я, її визнали непридатною до військової служби, обмежено придатною у воєнний час, дали III групу інвалідності.

– За кілька днів до вторгнення Андрій попросив зібрати “тривожну валізу” і пішов у крамницю. Коли повернувся, спитав, чи збрала. “Збрала!” – відповіла я. – У мене був рюкзак, біля нього – берці і бронік. Він сердився. А коли вже почалося вторгнення, його викликали. Я ж поїхала до бабусі. Думала, швиденько вивезу її до Києва чи до родичів на Запоріжжя і повернуся. Бабуся відмовилася їхати. Мені потім Андрій казав, що сподівався: ми виїдемо, а назад мене вже не пустять.

Жінка спершу хотіла приєднатися до прикордонників, але їх тимчасово виводили з міста. Суботін долучився до “Азову”. Тож і Нава зателефонувала Калині – заступнику командира полку “Азов” Святославу Паламарю, і той сказав їхати в частину.

– Мене мобілізували. Мене забрав “[Орест](#)” (Дмитро Козацький – “Н”), і ми поїхали на “Азовсталь”.

Валерія Карпиленко й Андрій Суботін на “Азовсталі”, весна 2022

Ще влітку 2021-го Андрій почав говорити про одруження. Валерія наполягала, аби вони спершу поспілкувалися на цю тему з його батьками та донькою від першого шлюбу. Попередньо планували поїхати влітку 2022-го. Міряли обручки.

Наприкінці березня прикордонника поранило. Нареченій написали, що він не важкий. Хоча, каже Нава, за тих умов у Маріуполі всі, хто міг ходити, вважались “легкими”.

Поранений Андрій прийшов до неї – не хотів бути в шпиталі, збирався на позиції.

– Я так боялася за нього, бо “Бастіон”, де була я і командування, постійно “крили” танки, корабельна артилерія, авіація. Все, що могло, працювало по нас. А він прибіг. Кажу: “Як ти добіжиш до тої “залізяки” (штиталь на “Азовсталі” – “Н”), до своїх прикордонників?” – “Добіжу”. І та ніч була така на диво тиха. Ми ще посиділи, трохи поговорили, він мені показав поранене плече. Коли добіг до “залізяки”, написав, що на місці. А на другий день був уже на позиціях. Це – типовий Андрій.

Згодом він прибіг із залізною коробочкою, де взяв, невідомо, а в ній – обручки з фольги, і мені моя підійшла. Він і свою вдягнув, – розповідає Нава.

Обручки Валерії Карпиленко-Суботіної й Андрія Суботіна на “Азовсталі”

15 квітня прилетіла авіабомба. Валерію привалило. Вона дістала важку контузію, закриту черепно-мозкову травму, хлопці її витягли і віднесли у шпиталь. Через обстріли Андрій не міг дістатися до нареченої. Страшенно переживав.

– Ще перед моїм пораненням Андрій сказав: “Давай Редіс нас розпише (*командир полку “Азов” Денис Прокопенко, який мав повноваження офіційно оформити шлюб – “Н”*)”. А я: “Та куди? В нього стільки роботи, такі важкі бої”. Знаю, що інші в цей час одружувались. Але ми ж наче нікуди не поспішаємо. Все життя попереду. Неприємне відчуття – спішити.

5 травня, у день створення “Азову”, Валерія й Андрій таки побралися. Спланували повінчатись в Андріївській церкві, коли повернуться до Києва.

– Він переживав, що в мене не було білої сукні. Обручки я замовила, такі, як і хотіли. Сукня в мене теж є.

Уже після звільнення з полону Валерія зробила в Києві фотосесію в сукні молодої. Без молодого...

Валерія Суботіна (Карпиленко). Фото: Костянтин Сова

Читайте також:

[Відомий фотограф зробив весільне фото звільненої з полону Нави, яка втратила чоловіка на “Азовсталі”](#)

Коли одружуються військові, створюється рапорт за підписами молодих і командира частини. Фото цього рапорта відправляють рідним, ті несуть документ у РАГС, де подружжя згодом забирає свідоцтво про одруження.

– Я спершу говорила Андрію, що не хочу змінювати прізвище. Він був не проти. А потім я почула їхню розмову з хлопцями – хтось казав, що дивно, коли дівчина лишається зі своїм прізвищем, й Андрій погодився. Тож коли заповнювала документи, написала, що беру його прізвище – Суботіна. Андрій у цей час був на позиціях. Із позицій писав мені, який щасливий і як мені личить його прізвище.

За два дні капітан юстиції Андрій Суботін загинув. Його тіло досі в Маріуполі.

“Я і досі частково залишаюся на “Азовсталі”

Валерія Карпиленко народилася в Маріуполі, жила в бабусі в селищі під Шахтарськом на Донеччині (нині теж окуповане). Вдома у Карпиленків розмовляли українською, рідні знали народні пісні, Лера співала їх на виступах.

Валерія Карпиленко

Дівчина закінчила маріупольський виш. Була журналісткою й [поетесою](#), викладала в Маріупольському держуніверситеті комунікації і піар (кандидат наук із соціальних комунікацій). Працювала на телеканалі “TV7 Маріуполь”, робила програму про військових, розповідала і про новостворений полк Нацгвардії “Азов”. У 2015-му Лері запропонували приєднатися до полку.

– Я його не обирала з-поміж інших підрозділів. Він мене сам обрав, – посміхається маріупольчанка. – Мені з ними було добре, вони ідейні, а для мене це важливо.

Валерія Суботіна “Нава” під час інтерв’ю “[Новинарні](#)”. Фото: Настя Федченко

Саме з полком “Азов” жінка пройшла оточення і блокаду Маріуполя, російські атаки з землі, води й повітря, весь жах перших трьох місяців “великої війни”.

– Коли я була на “Азовсталі”, мені здавалось, жахливішого місця немає.
Але в полоні вже здавалося, що в Маріуполі було добре

– там ми були разом, підтримували один одного.

У Таганрозі часто були салюти. Вони (росіяни) весь час там щось святкують. У такі моменти я закривалася ковдрою з головою, уявляла, що на “Азовсталь”, що поруч мої пацани, що ми спимо, як тоді спали, на якихось піддонах, і що то по нас стріляють москалі. І тільки тоді могла заснути, – сумно веміхається військова.

Завод “Азовсталь” у Маріуполі під обстрілами, травень 2022. Фото: полк “Азов”

– Але “Азовсталь” – це дійсно було пекло. І коли ми почали втрачати друзів, було невимовно боляче. А ще постійно страшно. Але ти не можеш впасти в паніку, а маєш виконувати свою роботу.

“Азовсталь” – це втрати і водночас неймовірна жага до життя. Це коли хлопці під обстрілами шукають їжу, воду. Андрій ніс їжу цивільним у бункер і лишив мені трохи вафель. Ті вафлі ми ламали по крихітному шматочку і ділилися з хлопцями. І ніби ти з’їв маленький шматочок, а тобі добре. Ми такою родиною були і є.

Валерія Карпиленко “Нава” на “Азовсталі”, весна 2022

Я тоді поголила голову, щоб не витратити воду. Ми всі намагалися їсти потроху й економити все, аби всім вистачило. Важко було носити бронезилети, страшно було чекати авіанальоти.

Я – не релігійна, але на початку “великої війни” говорила з Богом, просила за бабусю, за себе, за Андрія. Потім думала: на того *[побратима]* чекає наречена, на того – діти. Просиш за одного, за іншого. А потім не стає одного й іншого.

Думаєш: може, не можна за стільки просити, може, є якийсь ліміт.

Усіх, за кого я просила, вже немає серед живих. Який тоді в мене ліміт?..

– ніби в Бога, а ніби і в самій себе питає Валерія. – Голиш товаришу голову, смієшся з ним, а на другий день його вже нема. З іншим жартуєш, питаєш, коли одружаться, а потім його вбивають.

Читайте також:

[Анестезіолог з “Азовсталі”:](#)

[військовий медик Олександр Демченко пройшов унікальний госпіталь у бункері й російський полон](#)

Та найстрашнішим для Лери було навіть не перебування на велетенському металургійному комбінаті під обстрілами, а робота в місті. На вулицях Маріуполя, де пройшло дитинство, де вона гуляла з друзями.

Валерія Карпиленко “Нава” на “Азовсталі”, весна 2022

– Приїжджаєш до головноштамту, коло якого часто зустрічалися, а його нема – руїна. Купа цегли лежить. Все поруйноване, ракети стирчать. Але це твоє місто, воно для тебе – живий організм. Я не можу описати зруйнований Маріуполь – мені боляче. Змогли заїхати до бабусі. Бачу дорогою будинок, але частини стіни в ньому немає, і там, у дірі, видно, як ходять люди. Тіла цивільних [на вулиці лежать](#). Криють “гради”. Наш водій маневрує, як може. Вулицею іде жінка, а за мить – влучання, і на її місці вже купа м’яса. Як це забути?

І ти не можеш нічого вдіяти, лише говорити. Місто мовчало, бо не було зв’язку, нічого. Єдиний, хто говорив, – “Азов”. Орест говорив [через фото і відео](#), а я писала тексти від імені Маріуполя. Це була важка, але потрібна робота.

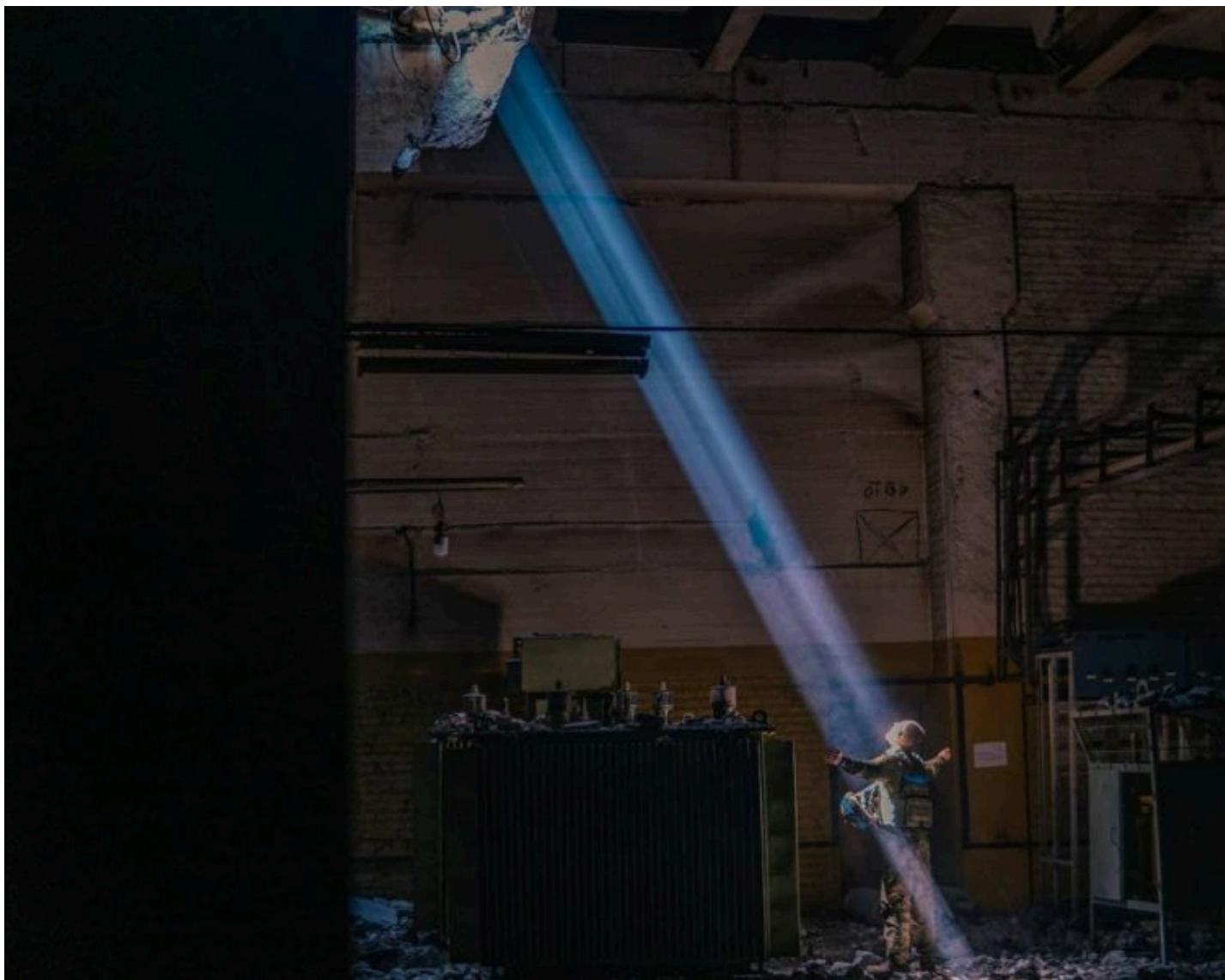
Мені досі сниться зруйнований Маріуполь. А я так хочу побачити його таким, яким він був. Я готова придушити росіян, коли вони кажуть, що “отстраивают город”. Не можна відбудувати те, що самі зруйнували. Адже зруйнували не тільки будинки, пірси, [драмтеатр](#), а життя людей. Бо кожна людина була Всесвітом і часткою Маріуполя. Кожен активіст, який виїхав із міста, який допомагав бійцям, опікувався сиротами, громадськими справами – це теж руйнування, бо ці люди – теж цеглинки. Це вже не місто біля моря – це місто печалі, скорботи і втрат.

Михайло Діанов під час перебування в польовому шпиталі на “Азовсталі”. Фото Дмитра Козацького “Ореста”

Нава вдячна побратимам, командирам, Дмитру Козацькому за те, що підтримували її на “Азовсталі”. Орест постійно підкидав роботу: щось написати, потримати світло на “Джерелі” – в бункері, де він зробив відомі знімки поранених бійців, серед яких був зокрема і морпіх Михайло Діанов.

– Орест знав: єдине, що мене підніме, – це робота, – посміхається Валерія. – Там треба було пробігти під вогнем стрілецької зброї, яка вже лунала до “Азовсталі”, куди наблизився ворог, і я кажу: “Оресте, біжи, я наздожену”. А він: “Я без тебе не побіжу”. Він мене витягав і після поранення, і після загибелі Андрія.

Військовослужбовець полку “Азов” Дмитро Козацький “Орест” на заводі “Азовсталь” у Маріуполі, травень 2022

За словами Нави, про наказ на вихід у полон оголосив Редіс. Командир полку сказав, що це буде достойний полон.

– Наш командир хотів нас урятувати. Певно, як і ті, хто відавав такий наказ згори. Але ми не знали, скільки це триватиме і яке буде до нас ставлення. Я тоді, певно, ще не усвідомлювала нічого. Я і досі частково залишилася на “Азовсталі”.

Валерія Карпиленко “Нава” на “Азовсталі”, весна 2022. Фото: Дмитро Козацький “Орест”

Читайте також:

[“Я впевнена, що “азовці” повернуться в Маріуполь”](#)
[Колишня пресофіцерка “Азову” – про свою службу в полку, “велику” війну та перемогу](#)

Повернення. Тюльпани. Перемога

У полоні Нава постійно уявляла, як вийде звідти та що скаже. Але обмін стався неочікувано. Їх підняли вночі. Ніхто не розумів, куди везтимуть. Одна з російських наглядачок спитала, чи, бува, не від щастя у Валерії тремтять руки. Нава відповіла, що нічого не знає. “Думаю, ви додому їдете”, – сказала тюремниця.

Полонених довго возили в автобусі. Усі – в шапках або мішках на голові, аби не бачили дороги, руки зв’язані.

– В автобусі коло мене сидів зігнутий хлопчик. Із нас познімали мішки. Я побачила, що повз нас їде інший автобус, і там знайомий мені прикордонник, із яким служили в Донецькому прикордонному загоні. Хоча він дуже схуд, я його впізнала. І я зрозуміла, що це обмін. Ми всі попіднімали голови, а цей хлопчик – ні. В автобус зайшов чоловік і привітався українською. А хлопчик-сусід так і дивиться на ноги.

“Підніми голову”, – сказала йому Нава.

“Не буду. І ти не піднімай. Вони всі нас дурять! Навмисно, щоб побити чи щось таке”.

Валерія Карпиленко “Нава” (у верхньому ряду в центрі) після звільнення з полону 10 квітня 2023

Коли вийшли з автобусів, Валерія шукала поглядом знайомих. Думала, батьки Андрія прийдуть її зустрічати. Але їх не було. Вона попросила прикордонника подзвонити і сказала в слухавку: “Тату, це Лера. Я тут”. – “Де ти?”

– А я кручуся і не розумію, де я, – сміється Суботіна. – Потім уночі ми приїхали в Київ. Нікого нема, і тільки мама й тато Андрія стоять із величезним букетом тюльпанів. А я так мріяла про тюльпани, не знала, чи побачу їх цього року. Мама плаче, а я навіть заплакати не можу. У мене був ступор. І тоді ж мама сказала, що бабуся померла, вона похована в Маріуполі, і що тіла мого Андрія досі нема.

Я так хотіла побачити бабуся – свою єдину рідну людину. І, хай це по-дурному звучить, мріяла прийти на могилу до Андрія з лате і ристрето, яке він завжди пив, страшенно гіркуче, мріяла, що вип’ю кави коло нього, і мені стане легше.

Валерія Суботіна “Нава” під час інтерв’ю “[Новинарці](#)”. Фото: Настя Федченко

Завдяки його батькам я біль і досі повною мірою не усвідомила. Мені постійно дзвонять, до мене весь час приходять. Колись до мене прийде це усвідомлення. Але не знаю, чи зможу просто плакати, як нормальні люди.

Я в Таганрозі могла тільки накритися ковдрою і безгучно кричати за ним.

Не знаю, для кого я хочу видаватися сильною: для нього, для батьків чи для ворогів. У мені живе ненависть до них.

І я в полоні поводитись так, бо я не можу здатися. Завдяки йому. У пам'ять про нього.
Бо померти – не найстрашніше, що може бути насправді.

Валерія радіє цій весні. Адже весни-2022, як і майже цілого року, в неї не було. Жінка може дивитися на дерево чи квітку хвилинами.

– Мені не потрібні інші радості. Вітер, дерева, птахи – це все, що зараз потрібно. Ми щасливі, що вижили і вийшли. Іншого щастя нам не треба. Аби тільки від нас від...лися, аби ми закінчили війну перемогою. І просто далі споглядати квіти.

– **Що особисто для тебе буде перемогою?**

– Для України це буде повернення до кордонів серпня 91-го року, вибачення Росії, санкції, виплати. А для мене... Навіть не знаю, коли буде перемога. Тому що коли в тебе забирають усе, ти теж хочеш забрати все.

Цього, напевно, на одне моє життя не вистачить. Доведеться жити або тисячу років, або дуже плідно, – посміхається Валерія.

І додає:

– Коли в мене росіяни питали, що означає "Нава", я відповіла, що для них нічого хорошого.

Читайте також:

[Хмарне сховище "азовця" Олександра Гряника, який дістався гелікоптером на "Азовсталь" і там загинув](#)

*Матеріал підготовлено в межах проєкту "Новинарні"
"Жінки на захисті України" за підтримки ІМІ.*

■ Унікальних переглядів: 28 328

6 коментарів

Сортування

Додайте коментар...

Галина Солодюк

Щемлива, до сліз, розповідь...

Позначка «Подобається» · Відповісти · 36 тиж.

Trevor Snow

Робити фотосесії після загибелі коханого? Якесь таке собі...

Позначка «Подобається» · Відповісти · 36 тиж.

Люба Швець

Дякую за усе.

Позначка «Подобається» · Відповісти · 1 · 36 тиж.

Завантажити ще 3 коментарів

Плагін коментарів Facebook

» Вподобали статтю? Найкращий лайк - переказ **50, 100, 200** грн. для гонорарів авторам "Новинарні". Наші рахунки – [тут](#).

» Кожен читач "Новинарні" має змогу налаштувати щомісячний переказ на довільну суму [через сервіс Patreon](#) - на підтримку редакції. Ми виправдовуємо довіру!

» Хочете читати більше якісних статей і цікавих новин про Україну, що воює? Підпишіться на "Новинарню" в соцмережах: [Telegram](#), [Facebook](#), [Twitter](#), [Instagram](#).

Вам також може сподобатися...

[Зросла кількість постраждалих від нічної атаки РФ на Кропивницький. ВІДЕО](#)